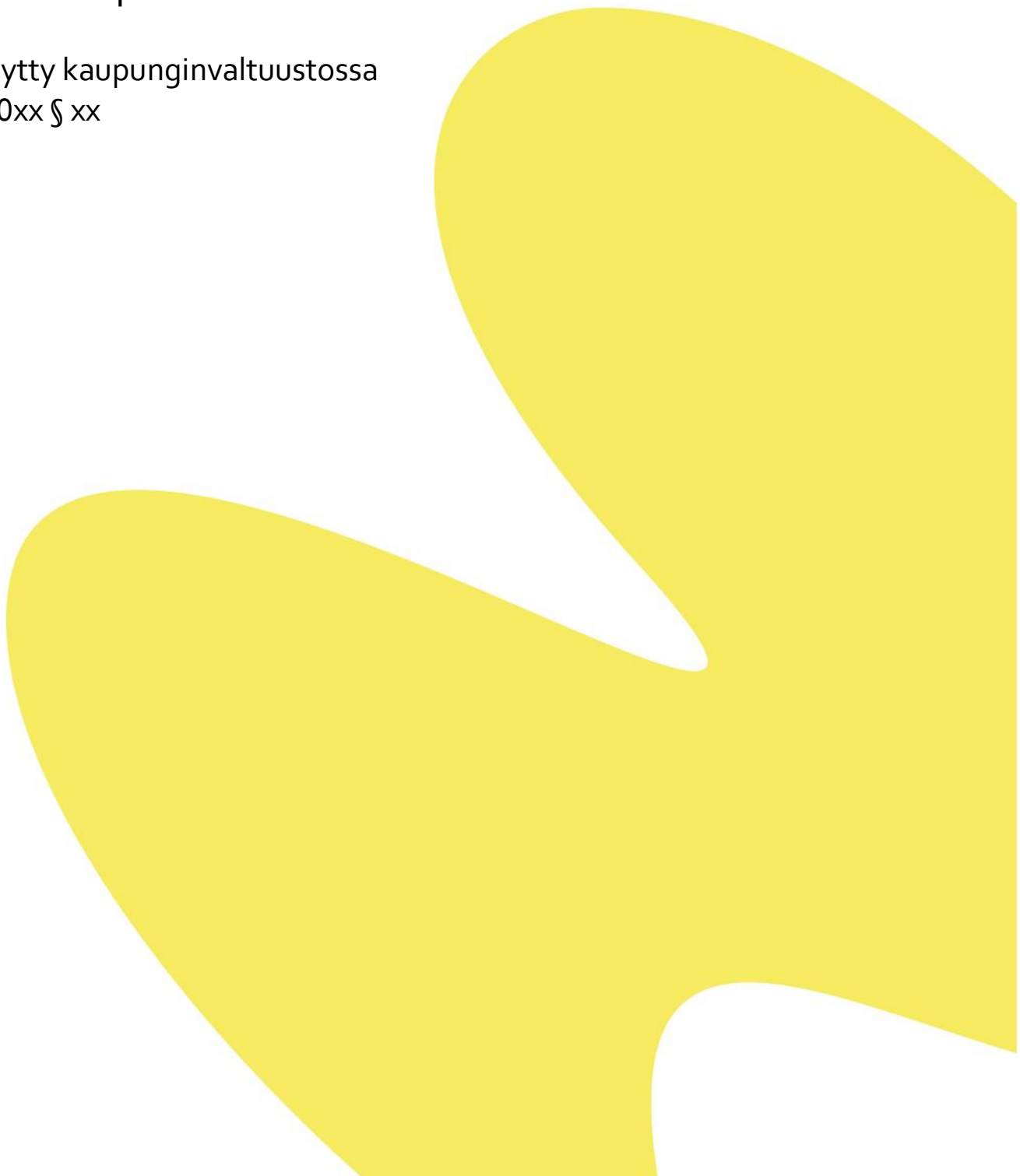

KUOPIO

Rahoitusohje

Kuopion kaupunki

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa
xx.xx.20xx § xx

Sisällys

1 Rahoitusriskien hallinta.....	2
1.1 Tavoitteet.....	2
1.2 Riskit, suojautuminen ja tavoitteet.....	2
1.3 Vihreä rahoitus.....	4
1.4 Raportointi.....	5
2 Takaukset.....	6
2.1 Takaukset konserniyhteisöille.....	6
2.2 Takaukset muille yhteisöille.....	6
2.3 Raportointi.....	7
3 Antolainaus.....	8
4 Vakuudet.....	9
5 Rahoitusohjeen periaatteiden päivitys.....	10
6 Rahoitusohjeen hyväksyminen.....	10

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

1 Rahoitusriskien hallinta

Rahoitustoiminnan ensisijainen tehtävä on tukea Kuopion kaupunkikonsernin toimintaa valtuuston asettamien strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Rahoituksella tarkoitetaan kaupungin oman toiminnan rahoittamista vieraan pääoman instrumenteilla sekä osallistumista tytä-, osakkuus- tai muiden yhteisöjen rahoitukseen tekemällä sijoituksia oman pääoman eriin (esimerkiksi osakepääoma, sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto) sekä myöntämällä lainaa tai takauksia.

Hallintosäännön 5. luvun 32 § 19. kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää pitkäaikaisten lainojen ottamisesta ja lainojen antamisesta valtuuston talousarvion hyväksymisen yhteydessä päättämässä rajoissa, päättää lainaehdoista ja niiden muuttamisesta sekä päättää lainojen korko- ja valuuttariskien hallintaan käytettävistä suojaustoimenpiteistä.

Kaupunginvaltuusto päättää sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, hyväksyy riskipolitiikan yleiset periaatteet. Kaupunginhallitus vastaa edellä mainittujen järjestämisestä, hyväksyy riskilimitit ja muutokset riskipolitiikkaan sekä valvoo riskipolitiikan toteutumista. Talusjohtaja vastaa riskipolitiikan operatiivisesta toteutuksesta ja raportoinnista.

Lainaa voidaan nostaa kaikilla rahamarkkinoiden yleisesti käyttämillä tuotteilla. Tyypillisesti lyhytaikaista alle 12 kuukauden mittaista rahoitusta hankitaan kuntatodistusohjelmalla tai rahalaitosten luottolimiiteillä. Vastaavasti pitkäaikaisen rahoituksen perusinstrumentteja ovat kahdenväliset velkakirjalainat, joukkovelkakirjalainat ja leasing-rahoitus. Kaupungin ottolainasta toteutetaan vain euromääräinen.

Vaikka hankintalaki ei koske rahoitusta, kilpailuttaa kaupunki kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla tai varmistuu päätösten markkinaehtoisuudesta muutoin. Johdannaissopimuksia voidaan solmia myös ilman kilpailutusta, sillä niissä ajoituksen hyödyntäminen, vanhojen sopimusten muokkaaminen ja vertailukelpoisten tarjousten puute eivät aina puolla kilpailutusta.

1.1 Tavoitteet

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa kaikissa rahoitusmarkkinoiden tilanteissa kaupungin riittävä rahoitus mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä loiventaa rahoitusmarkkinoiden liikkeiden vaikutuksia kaupungin tulokseen ja maksuvalmiuteen.

1.2 Riskit, suojautuminen ja tavoitteet

Rahoitusriskejä ovat rahan hintaan liittyvä korkoriski, markkinoiden ja lainsäädännön muutosten aiheuttama rahan saatavuuteen liittyvä saatavuusriski ja erääntyvien lainojen uudelleen rahoittamiseen liittyvä jälleenrahoitusriski. Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä voidaan suojaautua hajauttamalla rahoitusta mm. laina-ajan pituuden, lyhennystavan, rahoituslähteen ja korkoperusteen mukaan.

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

Korkoriski muodostuu korollisista veloista ja korkojohdannaisista. Korkoriskin hallinnassa on tavoitteena minimoida korkokustannukset ja optimoida korkokustannusten vaihtelua pitkällä aikavälillä. Tässä on hyvä erotella korkoriski (markkinakorko esim. euribor) sekä luottoriski (markkina-koron päälle maksettava marginaali) toisistaan. Luottoriskin hallinnassa yhteydenpito eri rahoituslaitoksiin sekä säännölliset lainasalkkuanalyysit sekä markkinakatsaukset ovat avainasemassa, jotta tiedetään, miten rahoituslaitosten myöntämien luottojen hinnoittelu kehittyy. Luottoriskin muutoksia (marginaalin päivitys) voidaan hallinnoida lainaehtoihin lisättävillä merkinnöillä marginaalin tarkastuksen ajankohdista laina-ajan sisällä ja pyytämällä uusia hinnantarkastuksia marginaaleista rahoituslaitoksilta.

Korkoriskiä hallitaan eri rahoitusinstrumentteja ja korkojohdannaisia hyödyntäen riskilimiitit huomioiden. Suojaamista voidaan verrata vakuuttamiseen, kiinteät korkokustannukset vähentävät korkomenojen vaihtelua ja parantavat ennustettavuutta. Korkojohdannaiset ovat kiinteitä korkoja joustavampia mm. ennaikaisen takaisinmaksun yhteydessä. Kiinteäkorkoisten lainojen mahdollista positiivista markkina-arvoa ei hyvitetä, mutta koronvaihtosopimuksen positiivinen markkina-arvo hyvitetään. Johdannaisia voidaan käyttää olemassa olevan lainasalkun tai yksittäisen lainan korkoprofiilin muuttamiseen. Lisäksi luotoista erillisillä johdannaisopimuksilla voidaan pienentää tuleviin rahoitustarpeisiin liittyvää korkoriskiä varmistamalla tietty korkotaso ennakkoon tulevalle, tiedossa olevalle rahoitustarpeelle. Johdannaisopimuksen tekeminen ei vaadi suojattavan lainan ehtojen muuttamista. Tilannetta arvioidaan jatkuvasti lainasalkku- ja markkina-analyysin, joissa käytetään apuna eri rahoituslaitoksia.

Kuopion kaupungin lainakannan suojaustaso voi vaihdella markkinatilanteen mukaan ja voi tilapäisesti, maksimissaan kolmen kuukauden ajanjakson, poiketa alla määritellyistä riskilimiiteistä. Korkoriskin suuruutta seurataan suojausasteella, jonka rajat ovat seuraavat:

0–3 vuotta: 30–100 %

4–5 vuotta: 20–70 %

Vaikka suojaustasoa tarkastellaan ja on asetettu raja-arvot viiden vuoden aikahorisontilla, on kuitenkin tarkoituksenmukaista suojata kaupungin lainakantaa myös tätä pidemmälle ajanjaksolle. Suojausaste ei saa kuitenkaan missään tilanteessa tai tarkastelujaksossa ylittää 100 prosenttia. Suojausasteen laskennassa huomioidaan sekä kiinteäkorkoisten lainasopimusten että johdannaisopimusten, joilla yksittäisen lainan tai lainasalkun korkoprofiilia muutetaan kiinteäksi, suhde lainasalkun kulloiseenkin kokonaismäärään. Lisäksi tarkastelussa otetaan huomioon viimeisimmän talousarvion mukaiset lainatarpeet sekä muut todennäköisinä pidettävien liiketoimien edellyttämät tulevaisuudessa nostettavat lainat, jotka mallinnetaan laskennassa vaihtuvakorkoisina lainoina. Suojausasteita hajautetaan eri ajankohtiin ja maturiteetteihin.

Korolliset velat, tulevat rahoitustarpeet ja korkojohdannaiset muodostavat riskimielessä yhden kokonaisuuden. Johdannaisia voidaan hyödyntää molempiin suuntiin, eli tarvittaessa myös

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

alentamaan suojausastetta. Tärkeää on, että lainasalkun ja korkojohdannaisten muodostama kokonaisuus pysyy politiikassa asetettujen rajojen sisällä.

Myös leasingrahoitukselle voidaan tehdä korkosuojaus muuttamatta leasingsopimuksen ehtoja. Leasingsopimuksia koskee sama suojaustaso kuin lainasalkkua, eli kolmen vuoden tarkastelujaksolla 30–100 prosenttia leasingsopimuksesta tulee olla suojattuna ja viiden vuoden tarkastelujaksolla 20–70 prosenttia. Mikäli leasingsopimusten määrä on vähäinen eli alle kaksi prosenttia koko kaupungin lainasalkun määrästä, voidaan hyväksyä myös aiemmin mainittua alhaisemmat suojausasteet.

Johdannaissopimuksia voidaan tehdä koronvaihto-, korkokatto- ja korkolattiasopimuksina sekä korkoputkisopimuksina. Käytettävien johdannaissopimusten tulee olla yksiselitteisiä, joihin ei sisälly ennakoimattomia elementtejä. Johdannaissopimuksia käytetään ainoastaan korkoriskin hallintaan.

Saatavuusriski muodostuu talous- ja rahamarkkinatilanteen aiheuttamista lainarahoituksen saatavuusvaihteluista. Heikossa markkinatilanteessa lainarahoituksen saatavuus voi vaikeutua myös kunnilla. Saatavuusriskiä hallitaan erilaisia käytettävissä olevia rahoitusvaihtoehtoja monipuolisesti hyödyntämällä. Kaupunki kilpailuttaa rahoitustarpeensa markkinoilla tavoitellen riippumattomuutta ja tasapuolisuutta markkinoilla toimiviin eri osapuoliin nähden. Jälleenrahoitusriski liittyy erääntyviin lainoihin, jotka on rahoitettava uudelleen. Jälleenrahoitusriskillä tarkoitetaan sitä, että rahoitusta ei ole saatavilla riittävästi tai sen hinta on merkittävän korkea, johtuen esimerkiksi lainanottajan alentuneesta luottokelpoisuudesta tai rahoitusmarkkinoiden häiriöistä. Lyhytaikainen rahoitus on tavallisesti edullisempaa kuin pitkäaikainen rahoitus, mutta sisältää suuremman jälleenrahoitusriskin.

Jälleenrahoitusriskiä hallitaan laina-aikoja hajuttamalla ja pidentämällä huomioiden pidempien laina-aikojen korkeammat kustannukset. Lainasalkun keskimääräisen laina-ajan tulisi olla vähintään 5 vuotta. Kaupungin investoinnit ovat käyttöiältään tyypillisesti pitkiä ja siten myös pitkät laina-ajat ovat perusteltuja. Lainojen takaisinmaksuissa voidaan käyttää tasa-, annuiteetti- tai kertalyhenteisiä ohjelmia. Jälleenrahoitusriskiä hallitaan välttämällä eräänntyvien lainojen liiallista keskittymistä ajallisesti.

Kaupunki panttaa omaisuuttaan ottamiensa lainojen vakuudeksi vain poikkeustapauksissa ja valtuuston päätöksellä.

1.3 Vihreä rahoitus

Ympäristöystävällisiin investointeihin tarkoitettua vihreää rahoitusta pyritään käyttämään tilanteissa, joissa kaupungin investoinnit sen käytön mahdollistavat ja rahoituksen saatavuus ja ehdot ovat kilpailukykyisiä. Vihreää rahoitusta voi hakea investointihankkeeseen, jossa syntyy selkeitä ja mitattavia ympäristölle hyödyllisiä vaikutuksia ja vihreä rahoitus on osoitus kaupungin panostuksista ympäristön hyvinvointiin.

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

1.4 Raportointi

Lainasalkun tilanteesta raportoidaan kuukausiraportin, osavuosisiraporttien ja tilinpäätöksen yhteydessä sekä laajemmin vähintään kerran vuodessa kaupunginhallitukselle.

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

2 Takaukset

Kunta voi toimialansa puitteissa antaa takaussitoumuksia. Kaupungin antamista omavelkaisista takauksista tytäryhteisöille päättää kaupunginvaltuusto. Takauspäätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Kuntalain 129 §:n mukaan kaupunki kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takauksia tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla.

Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

2.1 Takaukset konserniyhteisöille

Kaupunki voi myöntää erimuotoisia takauksia omien konserniyhteisöiden puolesta silloin, kun se kokonaisedun ja omistajastrategian nimissä on perusteltua. Tyypillisiä takaustarpeita ovat lainan takaisinmaksun vakuudeksi annettavat takaukset ja erilaiset muiden vastuiden, kuten ympäristö- ja sopimusvastuiden vakuudeksi annetut takaukset.

Kaupungin takauksen myöntämisestä, takausprovisiosta ja vastavakuudesta päättää kaupunginvaltuusto.

Edellytykset annettavalle takaukselle ovat:

- lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa,
- takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti
- takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

2.2 Takaukset muille yhteisöille

Muiden kuin konserniyhteisöjen puolesta takauksia voidaan myöntää vain poikkeustapauksissa ja vahvoilla perusteilla. Tämä on tärkeätä siksi, ettei julkinen sektori kohtuuttomasti rajoita markkinoiden tasapuolista kohtelua ja vääristä kilpailun toimivuutta avoimilla markkinoilla. Takauksen myöntämistä harkittaessa tulee huomioida kuntalain 129 §:n mukaiset rajoitukset ja niiden sallitut poikkeukset.

Konsernin ulkopuolisille yhteisöille takauksen myöntämistä harkittaessa tulee huomioida seuraavia asioita:

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

- tukeeko takauksen myöntäminen kaupungin strategiaa ja palvelutavoitteita
- onko takauksen myöntäminen välttämätöntä esimerkiksi uuden palvelutuotannon synty-miseksi, eikä myöntäminen vaaranna markkinoiden toimivuutta tai vääristä kilpailua
- tukeeko takauksen myöntäminen palvelurakenteen muutosta tavalla, jossa kaupunki vält-tyy esimerkiksi omilta mittavilta investoinneilta
- taattavan yhteisön tulee pantata kaupungille takauksen vakuudeksi hyväksyttävä vakuus, tyypillisesti rakennettava tai hankittava kohde.
- takauksesta peritään hankkeen riskiä kuvastava vuotuinen takausprovisio, vähintään 0,5 %.
- takausta ei voida myöntää rekisteröitymättömälle yhteisölle
- hallintosäännön mukaisen viranhaltijan tulee hyväksyä kaupungin takaaman lainan rahoit-taja sekä käytettävän velkakirjan ehdot ennen takauksen allekirjoitusta.

2.3 Raportointi

Takausten tilanteesta raportoidaan vähintään kerran vuodessa kaupunginhallitukselle.

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

3 Antolainaus

Kaupunki ei myönnä antolainoja muille kuin omille konserniyhteisöilleen. Ainoat poikkeukset muodostavat erillisten valtuuston hyväksymien sääntöjen ja talousarvion perusteella myönnettävät pienehköt, alle 50 000 euron lainat. Antolainauksen ehdoissa on huomioitava Kuntalain ja EU:n valtiontukea koskevan säännösten vaikutukset esimerkiksi koron määräytymiseen ja vakuuden asettamiseen.

Kuopion kaupunki myöntää lainoja kaupungin omalla velkakirjadokumentaatiolla. Lyhytaikaista rahoitusta omille tytäryhteisöille myönnetään pääasiassa vain konsernitilin sisäisen luottolimiitin muodossa, jolloin perusdokumentaatio on kaupungin ja pankin konsernihilisopimuksen vakioehtojen mukainen. Konsernitilin luotosta perittävästä korosta päätetään luoton myöntämisen yhteydessä.

Pääsääntöisesti kaupungin tytäryhteisöt vastaavat itse rahoitus- ja pääomahuollostaan. Ensisijaisia keinoja tämän toteuttamiseksi ovat riittävän kannattavuuden ylläpitäminen, toimiva riskienhallinta ja investointien järkevä mitoittaminen.

Omille konserniyhteisöille voidaan myöntää myös oman pääoman ehtoista rahoitusta. Mahdollisia rahoitusinstrumentteja ovat kaikki kulloisenkin lainsäädännön mahdollistamat välineet, esimerkiksi osakepääoman ja peruspääoman merkintä tai lisäys, sijoitukset vapaan oman pääoman rahastoon, pääomalainat ja vaihtovelkakirjalainat.

Antolainojen tuottotavoite (korko) voidaan sitoa rahoitusmarkkinoilla keskimäärin vastaavanlaiselle instrumentille maksettavaan tuottotasoon, kaupungin ottolainoilleen maksamaan keskikorkoon tai laissa taikka sopimuksessa määrättyyn korkoon. Korkoa määrättäessä yleensä otetaan huomioon lainan käyttötarkoitus; tällöin erityisesti liiketoimintaan myönnettyissä lainoissa edellytetään markkinatuottoa. Käytännössä on perusteltua arvioida myös riskien merkitystä korolle.

Konsernin ulkoisen rahoitustarpeen minimoinnin ja pääomien tehokkaan käytön optimoinnin kannalta hyvin keskeinen yhteinen palvelu on konsernitilijärjestelmä. Täysi hyödynnettävyys edellyttää kaikkien merkittävien konserniyhteisöjen mukanaoloa ja rahavarojen sekä maksuliikenteen keskittämistä talous- ja omistajaohjauksen kilpailuttamaan pankkiin ja tileille. Kaupunki maksaa tytäryhteisöjen konsernitilillä oleville varoille korkoa, joka heijastelee pankin kaupungille maksamaa talletuskorkoa. Negatiivisten talletuskorkojen aikana konsernitilillä olevista varoista voidaan periä korkoa, joka heijastelee kaupungin pankille maksamaa korkoa.

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

Julkinen

4 Vakuudet

Kaupungin antamista lainoista ja takauksista päätettäessä, tulee ottaa kantaa mahdollisiin vastaavuuksiin. Saatavien turvaamiseksi asiakkaalta edellytetään vakuutta, jos kyseessä on huomattava riski, asiakassuhde on tilapäinen tai vakuuden vaatimista voidaan muutoin pitää tarkoituksenmukaisena. Mikäli antolainaan tai takaukseen edellytetään vakuutta, vakuudesta tehdään panttaussitoumus, jonka allekirjoittavat pantinantaja ja vakuuden vastaanottava taho. Hyväksyttävän vakuuden tulee olla kaupungin hallussa ennen kuin toimi, jonka vakuudesta on kyse, voi alkaa. Vakuuden riittävyyden ja voimassaolon valvonta kuuluu saatavasta vastaavalle taholle.

Vakuuden riittävyyteen ja laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta vakuus on tarvittaessa saatavissa helposti kaupungin käyttöön ja vakuuden riittävyyttä arvioidaan tarvittaessa. Vakuus vapautetaan ainoastaan vastuutahon luvan perusteella ja vakuuden luovuttamisen yhteydessä pyydetään kuittaus vastaanottajalta. Antolainoihin ja lainatakauksiin edellytettävien vakuuksien tulee olla 1,2-kertainen lainan/takauksen määrään nähden.

Kuopion kaupunki

Talous- ja omistajaohjaus

30.10.2023

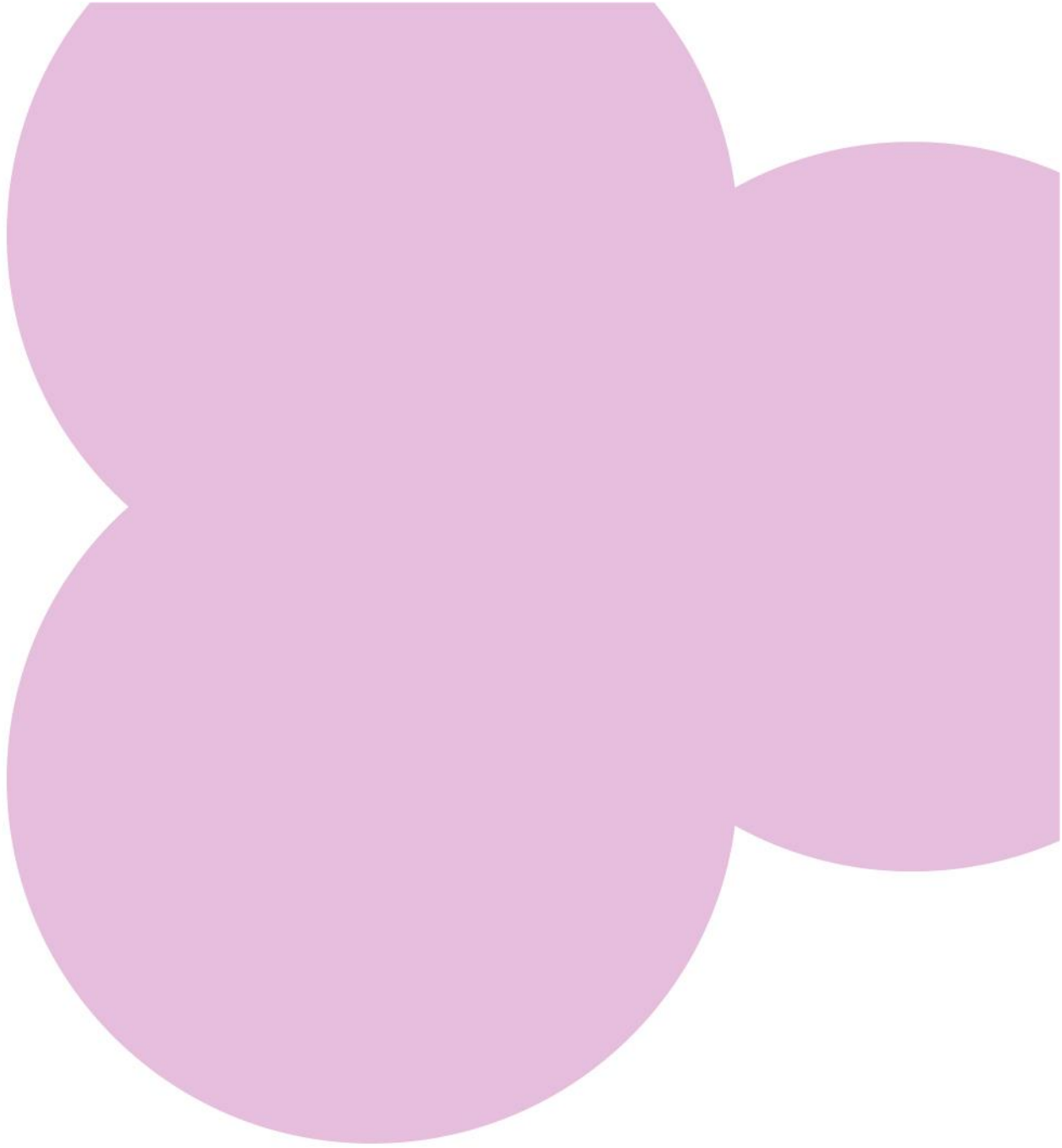
Julkinen

5 Rahoitusohjeen periaatteiden päivitys

Rahoitusohjeen periaatteita päivitetään tarpeen mukaan, mutta vähintään valtuustokausittain.

6 Rahoitusohjeen hyväksyminen

Tämä rahoitusohje on hyväksytty Kuopion kaupunginvaltuuston kokouksessa xx.xx.20xx.

KUOPIO.

www.kuopio.fi